

Valsts ieņēmumu dienests

Talejas iela 1, Rīga, LV-1978, tālr. 67122689, e-pasts vid@vid.gov.lv, www.vid.gov.lv

UZZIŅA

Rīgā

12.05.2022. Nr. 31.1/8.6.2/51992

Uz 21.04.2022. Nr. b/n

Š
Paziņošanai EDS

Par uzziņas sniegšanu

Valsts ieņēmumu dienests (turpmāk – VID) izskatīja Š, personas kods ... (turpmāk – iesniedzēja), 2022.gada 21.aprīlī iesniegto uzziņas pieprasījumu (turpmāk – iesniegums) un sniedz šādu uzziņu.

Iesniedzēja kā saimnieciskās darbības veicēja lūdz sniegt uzziņu par sekojošiem jautājumiem.

Iesniedzēja nodarbojas ar apakšveļas ražošanu (gan sievietēm, gan vīriem) pēc pasūtījumiem caur interneta veikalu www.etsy.com (turpmāk – interneta veikals), kur pircēji ir fiziskās personas, kuras nav nodokļa maksātāji. Pircēji ir gan no Eiropas Savienības (turpmāk – ES) dalībvalstīm, gan no trešajām valstīm, gan no Latvijas.

Interneta veikala platformā var izņemt atskaites par darījumiem attiecīgajā periodā, kā arī atsevišķi par katru darījumu attaisnojuma dokumentu “order”. Savā grāmatvedības uzskaitē iesniedzēja apkopoja atskaites no interneta veikala un sastādīja “realizācijas žurnālu”, kurā ir ietverta informācija par katru darījumu: pasūtījuma datums (datums naudas ienākumam), ordera numurs, darījuma summa, realizācijas datums, valsts, tirgus veids (ES, eksports, Latvija), pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk – PVN) likme, summa bez PVN, PVN summa, summa kopā. Savukārt, attaisnojuma dokumentā “order” ir sekojoši dati: ordera numurs, klienta lietotāja vārds kā reģistrētais klients interneta veikalā, pircēja (fiziskās personas) rekvizīti (vārds, uzvārds, adrese), saimnieciskās darbības veicēja interneta veikala nosaukums, samaksas veids, sūtījuma izsekošanas numurs (tracking number) un sūtījuma veids (piemēram, Latvijas pasts), pasūtījuma datums, preces apraksts (preču nosaukums, mērvienība un daudzums), piegādes maksa, atlaides u.c., ja ir.

Iesniedzējas jautājumi:

1. Saskaņā ar Pievienotās vērtības nodokļa likumu 127.panta trešo daļu reģistrēts nodokļa maksātājs nodokļa rēķinu par preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu personām, kuras nav nodokļa maksātāji, vai neregistrētiem nodokļa

maksātājiem atbilstoši Pievienotās vērtības nodokļa likuma 125.panta pirmajai daļai vai 126.panta pirmajai daļai izraksta pēc šo personu pieprasījuma. Tātad, drīkst neizrakstīt nodokļa rēķinus?

2. Saskaņā ar Grāmatvedības likumu 11.pantu ir nepieciešams attaisnojuma dokuments, uz kā pamata drīkst izdarīt ierakstus savā grāmatvedībā un saskaņā ar Ministru kabineta 2021.gada 21.decembra noteikumiem Nr.877 “Grāmatvedības kārtības noteikumi” ir noteikta kārtībā, kādam jābūt attaisnojuma dokumentam.

Vai ierakstiem grāmatvedības reģistros, t.sk. PVN aprēķināšanai, vienkāršā grāmatvedībā drīkst izmantot “realizācijas žurnālu” par pārskata periodu, kas sagatavots, pamatojoties uz viendabīgu attaisnojuma dokumentu kopsavilkuma datiem, t.i. pasūtījuma lapām (“order”), kur “orders” ir neatņemama “realizācijas žurnāla” sastāvdaļa un ir izsekojama darījuma būtība?

Pielikumā iesniedzēja pievienoja:

- 1) “realizācijas žurnāla” piemēru par 2022.gada martu uz 3 lpp.;
- 2) dokumentu “order” Nr.2..., kā neatņemamu sastāvdaļu “realizācijas žurnālam”, uz 1 lpp.;
- 3) dokumentu “order” Nr.2..., kā neatņemamu sastāvdaļu “realizācijas žurnālam”, uz 1 lpp.

VID, izvērtējot iesniedzējas iesniegumā sniegto faktu aprakstu, no minētajiem faktiem izrietošus konkrētus jautājumus, atbildes uz kuriem ir atkarīgas no to juridiska vērtējuma, sniedz šādu uzziņu.

Atbildot uz iesniegumā uzdoto pirmo jautājumu, paskaidrojam.

Pievienotās vērtības nodokļa likuma 127.panta pirmajā daļā noteikts, ja šajā likumā nav noteikts citādi, reģistrēts nodokļa maksātājs izraksta nodokļa rēķinu vai nodrošina, ka trešā persona viņa vārdā vai preču vai pakalpojumu saņēmējs izraksta nodokļa rēķinu par:

- 1) jebkurām veiktajām preču piegādēm un sniegtajiem pakalpojumiem;
- 2) avansa maksājumu, ko tas saņēmis pirms veiktās preču piegādes vai pakalpojumu sniegšanas, izņemot saņemto avansa maksājumu par preču piegādi Eiropas Savienības teritorijā;
- 3) preču piegādēm, kas veiktas saskaņā ar šā likuma 13.¹ panta pirmo daļu, izņemot gadījumus, kad preču piegādātājs izmanto šā likuma 140.³ pantā noteikto īpašo nodokļa režīmu.

Atbilstoši Pievienotās vērtības nodokļa likuma 127.panta trešajai daļai reģistrēts nodokļa maksātājs nodokļa rēķinu par preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu personām, kuras nav nodokļa maksātāji, vai neregistrētiem nodokļa maksātājiem atbilstoši šā likuma 125.panta pirmajai daļai vai 126.panta pirmajai daļai izraksta pēc šo personu pieprasījuma.

Pēc VID rīcībā esošās informācijas iesniedzēja ir reģistrēta savienības režīma (OSS) izmantošanai 2021.gada 1.jūlijā. Tātad, iesniedzējai iesniegumā minētajiem preču piegādes darījumiem citas dalībvalsts fiziskām personām, kuras nav nodokļa maksātājas, no Latvijas uz citu dalībvalsti, t.i. tālpārdošanas darījumiem Eiropas Savienības teritorijā, ir tiesības piemērot Pievienotās vērtības nodokļa likuma 140.³ panta noteikto savienības režīmu jeb īpašo nodokļa režīmu preču tālpārdošanai Eiropas Savienībā.

Ņemot vērā Pievienotās vērtības nodokļa likuma 127.panta pirmās daļas 3.punktā un 127.panta trešajā daļā noteikto un to, ka iesniedzēja ir reģistrēta savienības režīma (OSS) izmantošanai, iesniedzēja iesniegumā minētajā situācijā var izrakstīt nodokļa rēķinu par veiktu apakšveļas piegādi pircējam (trešās valsts fiziskai personai, Latvijas fiziskai personai, citas dalībvalsts fiziskai personai, kuras nav nodokļa maksātājas) tikai pēc tā pieprasījuma.

Ja iesniegumā minētajā situācijā fiziskā persona, kura nav nodokļa maksātāja, nodokļa rēķinu nepieprasīs, tad nodokļa uzskaitē iesniedzējai jāizmanto Grāmatvedības likumā noteiktos grāmatvedības attaisnojuma dokumentus.

Atbildot uz iesniegumā uzdoto otro jautājumu, paskaidrojam.

Kārtību, kādā individuālais komersants, individuālais uzņēmums, zemnieku un zvejnieku saimniecība, kuras apgrozījums (ieņēmumi) no saimnieciskajiem darījumiem iepriekšējā pārskata (taksācijas) gadā nepārsniedz 300 000 euro, un cita fiziskā persona, kas veic saimniecisko darbību, kārtu grāmatvedību, ja tā izvēlas vienkāršā ieraksta sistēmu, reglamentē Ministru kabineta 2007.gada 20.marta noteikumi Nr.188 “Kārtība, kādā individuālie komersanti, individuālie uzņēmumi, zemnieku un zvejnieku saimniecības, citas fiziskās personas, kas veic saimniecisko darbību, kārtu grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā” (turpmāk – Ministru kabineta 2007.gada 20.marta noteikumi Nr.188).

Ministru kabineta 2007.gada 20.marta noteikumu Nr.188 3.punktā ir noteikts, ka kārtojot grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā, grāmatvedības reģistros atspoguļo saimnieciskās darbības naudas plūsmu, tās veidošanās avotus un izlietojumu un saimnieciskajā darbībā izmantotās un saimnieciskajā darbībā iegūtās mantas stāvokļa izmaiņas, lai fiksētu nodokļu aprēķināšanai nepieciešamos datus, kā arī veiktu mantas un norēķinu kontroli.

Atbilstoši Ministru kabineta 2007.gada 20.marta noteikumu Nr.188 4.punktam persona saimnieciskās darbības ieņēmumus un ar to gūšanu saistītos izdevumus reģistrē (ieraksta) saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnālā (turpmāk – žurnāls). Žurnālu var kārtot papīra reģistra veidā vai elektroniski. Persona, kas ir iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāja, ierakstiem izmanto iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāja žurnālu (1.pielikums).

Ministru kabineta 2007.gada 20.marta noteikumu Nr.188 8.4.¹ apakšpunktā ir noteikts, ja ierakstiem žurnālā, ja nepieciešams, var izmantot tādu iekšēju attaisnojuma dokumentu, kas sagatavots, pamatojoties uz viendabīgu attaisnojuma dokumentu kopsavilkuma datiem vai viendabīgu naudas izdevumus apliecinošu dokumentu kopsavilkuma datiem. Ja par attaisnojuma dokumentu tiek izmantots kredītiestādes (bankas) izsniegts konta izraksts, var aprēķināt šajā kontā notikušo viendabīgu (līdzīgu) saimniecisko darījumu kopsomas un tās ierakstīt žurnālā ar vienu ierakstu.

Atbilstoši Ministru kabineta 2007.gada 20.marta noteikumu Nr.188 8.5.apakšpunktam žurnālu var izmantot arī kases ieņēmumu un izdevumu orderu reģistrācijai.

Tādējādi iesniedzēja ierakstiem iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāja žurnālā var izmantot “realizācijas žurnālu” par pārskata periodu, kas sagatavots, pamatojoties uz viendabīgu attaisnojuma dokumentu kopsavilkuma datiem.

Par pievienotās vērtības nodokļa uzskaites kārtību, paskaidrojam.

Ministru kabineta 2013.gada 3.janvāra noteikumu Nr.17 "Pievienotās vērtības nodokļa likuma normu piemērošanas kārtība un atsevišķas prasības pievienotās vērtības nodokļa maksāšanai un administrēšanai" (turpmāk – 2013.gada 3.janvāra noteikumi Nr.17) 177.punktā noteikts, ka reģistrēts nodokļa maksātājs, kurš ir iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātājs un grāmatvedību kārtu vienkāršā ieraksta sistēmā, nodokļa uzskaitē kārtu nodokļa uzskaites žurnālu (6.pielikums).

Atbilstoši 2013.gada 3.janvāra noteikumu Nr.17 180.punktam šo noteikumu 177.punkta minētais reģistrētais nodokļa maksātājs uzskaita preču piegādi (saņemšanu) un pakalpojumu sniegšanu (saņemšanu), ja ir:

- nosūtītas preces un izrakstīts nodokļa rēķins;
- saņemtas preces un saņemts nodokļa rēķins;
- sniegts pakalpojums un izrakstīts nodokļa rēķins;
- saņemts pakalpojums un saņemts nodokļa rēķins;
- notikusi preču piegāde saskaņā ar likuma 6.panta pirmo daļu vai pakalpojumu sniegšana saskaņā ar likuma 6.panta otro daļu un izrakstīts nodokļa rēķins;
- notikusi preču iegāde Eiropas Savienības teritorijā – saņemtas preces un izrakstīts nodokļa rēķins;
- saņemts rēķins par avansā maksājamām summām (samaksāts avanss) pirms preču nosūtīšanas (saņemšanas) vai pakalpojumu sniegšanas (saņemšanas);
- noticis preču eksports;
- noticis preču imports.

Tā kā iesniedzēja grāmatvedību kārtu vienkāršā ierakstu sistēmā un ir iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāja, tai, lai nodrošinātu pievienotās vērtības nodokļa uzskaiti, ir jākārtu pievienotās vērtības nodokļa žurnāls, norādot tajā 2013.gada 3.janvāra noteikumu Nr.17 180.punktā minētos darījumus, izņemot preču piegādes darījumus, kuriem tiek piemērots Pievienotās vērtības nodokļa likuma 140.³pantā noteiktais savienības režīms.

Atbilstoši Pievienotās vērtības nodokļa likuma 140.³panta otrās daļas 1. un 3.punktam savienības režīmu ir tiesības piemērot visām Eiropas Savienībā piegādātajām precēm un visiem Eiropas Savienībā sniegtajiem pakalpojumiem, ko sniedz šādi nodokļa maksātāji:

- nodokļa maksātāji, kas veic preču tālpārdošanu Eiropas Savienības teritorijā;
- nodokļa maksātājs, kas neveic saimniecisko darbību patēriņa dalībvalstī un sniedz pakalpojumus personai, kura nav nodokļa maksātājs.

Pievienotās vērtības nodokļa likuma 140.³panta divpadsmitās daļas 2. un 3.punktā ir noteikts, ka šā panta otrajā daļā minētajam nodokļa maksātājam ir pienākums:

- nodrošināt detalizētu uzskaiti par darījumiem, uz kuriem attiecas savienības režīms;
- lai pierādītu nodokļa aprēķinu pareizību, glabāt uzskaites datus 10 gadus pēc tā gada 31.decembra, kad veikti darījumi.

Tādējādi iesniedzējai iesnieguma minētajā situācija ir jānodrošina sīku uzskaiti par veiktajiem preču tālpārdošanas darījumiem Eiropas Savienības teritorijā. Proti,

darījumiem, kuru piegādei tiek piemērots Pievienotās vērtības nodokļa likuma 140.³pantā noteiktais savienības režīms (OSS).

Lai pierādītu pievienotās vērtības nodokļa aprēķinu pareizību, iesniedzējai uzskaites datus ir jāglabā 10 gadus pēc tā gada 31.decembra, kad darījumi ir veikti.

Vēršam uzmanību, ka Pievienotās vērtības nodokli reglamentējošie normatīvie akti nenosaka pievienotās vērtības nodokļa uzskaites kārtību darījumiem, kuriem piemērojams savienības režīms (OSS). Līdz ar to iesniedzējai pašai pastāvīgi ir jāizvēlas saimnieciski pamatots veids, kas visprecīzāk atspoguļos darījumus, kuriem piemērots savienības nodokļa režīms (OSS) preču tālpārdošanai Eiropas Savienības teritorijā, tai skaitā, preču piegādei piemērojamo attiecīgās dalībvalsts pievienotās vērtības nodokļa likmi un pievienotās vērtības nodokļa summu, kas jāiekasē no pircēja.

Sniedzot uzziņu, izmantotas šādas tiesību normas: Pievienotās vērtības nodokļa likuma 127.panta pirmā un trešā daļa, 140.³panta otrās daļas 1. un 3.punkts, divpadsmitās daļas 2. un 3.punkts, Ministru kabineta 2013.gada 3.janvāra noteikumu Nr.17 "Pievienotās vērtības nodokļa likuma normu piemērošanas kārtība un atsevišķas prasības pievienotās vērtības nodokļa maksāšanai un administrēšanai" 177.punkts un 180.punkts, Ministru kabineta 2007.gada 20.marta noteikumi Nr.188 "Kārtība, kādā individuālie komersanti, individuālie uzņēmumi, zemnieku un zvejnieku saimniecības, citas fiziskās personas, kas veic saimniecisko darbību, kārtu grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā" 3. un 4.punkts, 8.4.¹ un 8.5.apakšpunkts.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 101.panta ceturtajai daļai uzziņu var apstrīdēt augstākā iestādē. Ja augstākas iestādes nav vai tā ir Ministru kabinets, tad uzziņa nav apstrīdama. Tā nav pārsūdzama tiesā. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 1.panta otro daļu augstāka iestāde ir tiesību subjekts, tā struktūrvienība vai amatpersona, kas hierarhiskā kārtībā var dot rīkojumu iestādei vai atcelt tās lēmumu. Ņemot vērā to, ka Valsts ieņēmumu dienestam attiecībā uz uzziņu apstrīdēšanu nav augstākas iestādes, šī uzziņa nav apstrīdama un pārsūdzama.

Ģenerāldirektore

I. Jaunzeme